

รายวิชา นาฏศิลป์

รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๔

เรื่อง

ประวัติการละครไทย

ผู้สอน ครูจักรพันธ์ สุวรรณเกิด

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ประวัติการละครไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบายประวัติการละครไทย

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน

สยามศิลป์ – ส่องชาติ ชื่นศิริ อัจฉริยะศิลป์นาฏศิลป์ไทย

เผยแพร่โดย : สยามศิลป์ The Greatest Thai Artists

เผยแพร่วันที่ 8 เมษายน 2558

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=jWYhYLRo5w0>

ประวัติการละครไทย

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะประจำชาติที่มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน มีเอกลักษณ์แตกต่างกันไปตามยุคสมัย จนกระทั่งพัฒนาเป็นนาฏศิลป์ระดับมาตรฐานที่มีแบบแผนเป็นเอกลักษณ์ของไทย

ประวัติการละครไทย

ละครสมัยสุโขทัย เป็นการแสดงประเภทระบำ รำ ฟ้อน มีวิวัฒนาการมาจากการละเล่นของชาวบ้าน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจหลังจากเสร็จงานหรือแสดงในงานบุญ งานรื่นเริงประจำปี ปราภฏในหนังสือไตรภูมิพระร่วงฉบับ พระมหาราชาลิไทว่า “บ้างเต้น บ้างรำ บ้างฟ้อน ระบำบันลือ” แสดงให้เห็นรูปแบบของนาฏศิลป์ที่ปรากฏในสมัยนี้ คือ เต้น รำ ฟ้อน และระบำ

ประวัติการละครไทย

ละครสมัยอยุธยาในสมัยนี้ได้พัฒนาการแสดงในรูปแบบของ
ละครรำ นับเป็นต้นแบบของละครรำแบบอื่น ๆ ต่อมาคือ
ละครชาตรี ละครนอก และละครใน สำหรับละครในเป็น
ละครผู้หญิงแสดงเฉพาะในราชสำนัก รัชสมัยพระเจ้าอยู่หัว
บรมโกศ นิยมแสดงเรื่อง อิเหนา ซึ่งเจ้าพินทวดี ได้สืบทอด
ทำรำต่อมาจนถึงสมัยธนบุรี

ประวัติการละครไทย

ละครสมัยกรุงธนบุรี มีละครรำของหลวงที่มีผู้หญิง
และผู้ชายแสดง และมีละครผู้หญิงของ
เจ้านครศรีธรรมราช ส่วนนาฏศิลป์ที่เป็นการแสดง
เพื่อสมโภชพระแก้วมรกต มีทั้งโขน ละครรำ ระบำ
และมหรสพต่าง ๆ

ประวัติการละครไทย

ละครสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องจากเป็นเวลาที่
บ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง มีความร่มเย็นเป็นสุข ด้วยบุญ
บารมีของพระมหากษัตริย์ **ทุกพระองค์ให้ความสำคัญ**
สนพระทัย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ต่างบทละคร
และมีคณะละครอยู่ในวังหลวง

สมัยรัชกาลที่ 1

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
ทรงเป็นประมุขของกวีพระราชนิพนธ์ ได้แก่
อุณรุท รามเกียรติ์ และอิเหนา

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน

อุณรุทชมไพร

เผยแพร่โดย : Bonghot Bangyeekhan

เผยแพร่วันที่ 9 มีนาคม 2558

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=1tnlXWDxUaw&feature=youtu.be>

สมัยรัชกาลที่ 2

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครไว้มากมาย เช่น บทละคร
นอก 6 เรื่อง ได้แก่ ไกรทอง คาวี สังข์ทอง ไชยเชษฐ
มณีพิชัย และสังข์ศิลป์ชัย พระราชนิพนธ์บทละครในเรื่อง
อิเหนา ซึ่งได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรว่าเป็นยอด
แห่งละครร่ำ

ศิลปนิพนธ์ ศิลปศึกษา
รุ่น ๑๘

ละครเรื่องอิเหนา

๒ ๒ ๒
ตอนเข้าเฝ้าท้าวดาห (แต่งกายแบบชวา)

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน
ละครเรื่องอิเหนา ตอนเข้าเฝ้าท้าวดาหะ แต่งกายชวา

เผยแพร่โดย : จตุพร ภัคดี

เผยแพร่วันที่ 1 เมษายน 2561

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=e5zBe1GKc-g&feature=youtu.be>

สมัยรัชกาลที่ 3

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

โปรดให้ยกเลิกละครหลวง ทำให้นาฏศิลป์ไทยเป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่ประชาชน และเกิดการแสดงของเอกชนขึ้นหลายคณะ ศิลปินที่มีความสามารถสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ไทยที่เป็นแบบแผนกันต่อมา

สมัยรัชกาลที่ 3

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

จะเห็นได้ว่าการแสดงละครทำให้เจ้าของคณะละคร
มีฐานะร่ำรวย จึงเกิดศรัทธาในการสร้างวัด ที่มีชื่อเสียงกับ
การละคร เช่น วัดละครท่า วัดนายโรง

วัดละครท่า

วัดนายโรง

[https://th.m.wikipedia.org/wiki/ไฟล์:วัดนายโรง_เขตบางกอกน้อย_กรุงเทพมหานคร_\(3\).jpg](https://th.m.wikipedia.org/wiki/ไฟล์:วัดนายโรง_เขตบางกอกน้อย_กรุงเทพมหานคร_(3).jpg)

โดย กสิณธร ราชไอรส

สมัยรัชกาลที่ 4

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โปรดให้มีละครรำผู้หญิงในราชสำนักตามเดิม และมีการ
เก็บภาษีมหรสพ ขึ้นเป็นครั้งแรกเรียกว่า ภาษีโขงละคร
มีบทพระราชนิพนธ์ในพระองค์เรื่อง รามเกียรติ์ ตอน
พระรามเดินดง บทเบิกโรง เรื่อง นารายณ์ปราบนาทก

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน

"โซนชุดนารายณ์ปราบนาทก" สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เผยแพร่โดย : photographerdd

เผยแพร่วันที่ 17 มกราคม 2562

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=xqlfKtSlKM0&feature=youtu.be>

สมัยรัชกาลที่ 5

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

การละครมีการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างมาก จากที่
พระองค์ทรงประพาสยุโรป โดยมีเจ้าพระยาเทเวศร์
วงศ์วิวัฒน์ และสมเด็จพระเจ้าฟ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา
นริศรานุวัดติวงศ์ ได้ไปพบเห็นการแสดงของประเทศยุโรป

สมัยรัชกาลที่ 5

คือการแสดง **โอเปร่า** จึงได้นำมาปรับปรุงการ
แสดงละคร เรียกว่า ละครดึกดำบรรพ์ และละคร
ของเจ้าพระยามหินทรศักดิ์ธำรง มีโรงละครที่แสดง
แล้วเก็บเงินจากผู้ชมเป็นครั้งแรก **ชื่อโรงละคร**
ปรีณเธียเตอร์

สมัยรัชกาลที่ 5

นอกจากนี้ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระนราธิประพัทธ์วงศ์ ทรงฝึกหัดละครรำมีชื่อ
คณะว่า "ละครหลวงนฤมิตร" ต่อมาเปลี่ยนการแสดง
มาเป็น ละครร้อง เรียกว่า "ละครปรีดาลัย" ซึ่งเป็น
ต้นแบบของละครร้องสมัยต่อมา

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน
ละครตีกด้าบรรพ์ เรื่อง อิเหนา ตอน ชมดง
เผยแพร่โดย : THAI DANCE CLASSICAL
เผยแพร่วันที่ 23 กันยายน 2562

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=qwIRv-JOUrg&feature=youtu.be>

สมัยรัชกาลที่ 6

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระองค์ทรงโปรดการละครเป็นอย่างยิ่ง ทรงพระราช
นิพนธ์บทละครหลายเรื่อง เช่น เรื่องพระร่วง สกุนตลา
ท้าวแสนปม เป็นต้น พระองค์ได้ใช้การละครเป็นกุศโลบาย
สอนในเรื่องความสามัคคี ความรักชาติ และความซื่อสัตย์

สมัยรัชกาลที่ 6

พระองค์ทรงโปรดให้ตั้งกรมมหรสพ และโรงเรียนฝึกหัด
ศิลปะทางโขน ละคร และปี่พาทย์ ชื่อว่า "โรงเรียนทหาร
กระบี่หลวง" ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนพรานหลวง ผู้ใดที่มี
ความรู้ความสามารถทางด้านดนตรี - นาฏศิลป์ และการ
ละครจะได้รับบรรดาศักดิ์ แต่งตั้งเป็นคุณหลวง คุณพระ
เจ้าพระยา และท่านเจ้าพระยา

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน

พระร่วง ตอน ขอมดำดิน

เผยแพร่โดย : Siammelodies

เผยแพร่วันที่ 22 สิงหาคม 2555

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=usET4azel6Q&feature=youtu.be>

สมัยรัชกาลที่ 7

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

การละครก็มีการปรับเปลี่ยนเป็นสมัยใหม่มากขึ้น เกิดละคร
หลวงวิจิตรวาทการ เป็นละครปลุกใจให้รักชาติ มีความเลีຍสละ และ
การแสดงให้เห็นถึงพลังความสามัคคี เช่น เรื่อง เลือดสุพรรณ
อานูภาพแห่งความรัก อานูภาพแห่งความเลีຍสละ และอานูภาพ
พ่อขุนรามคำแหง เป็นต้น

สมัยรัชกาลที่ 7

เกิดละครร้อง ซึ่งเป็นคณะละครเอกชนที่มีชื่อเสียง
ได้แก่ ละครจันทโรภาส ลักษณะการแสดงเป็นละคร
เวที มีการทำเพลงไทยเดิม มาใส่บทร้องสมัยใหม่
เป็นลักษณะเพลงไทยสากล แต่ยังใช้เรียกชื่อว่าละครร้อง

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน

เลียดสุพรรณ - ละครปลูกใจอิงประวัติศาสตร์ สถาบันนาฏศิลป์ไทยชนากานต์

เผยแพร่โดย : pandaka s.

เผยแพร่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=fUrnWMLjQY4&feature=youtu.be>

สมัยรัชกาลที่ ๘

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

สมัยนี้พันตรีหลวงวิจิตรวาทการ ได้ให้กำเนิดละคร
หลวงวิจิตร ซึ่งเป็นละครปลุกใจให้รักชาติ และสร้างแรงจูงใจให้
คนไทยหันมาสนใจนาฏศิลป์ไทย ทำนุบำรุง เผยแพร่นาฏศิลป์
ไทยให้เป็นที่ยกย่องนานาชาติประเทศ ทำให้ศิลปะโขน ละคร
ระบำ รำ ฟ้อน ยังคงสืบทอดและพัฒนาสืบต่อมา

สมัยรัชกาลที่ 9

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร

นาฏศิลป์และการละคร อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาล
คือ กระทรวงวัฒนธรรม มีการส่งเสริมให้ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์
ไทยคิดประดิษฐ์ท่ารำ ชุดใหม่ ๆ และการยกย่องให้เป็นศิลปิน
แห่งชาติ

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์ประกอบการสอน

(ชมคลิป)#ตื่นตาเหนือคำบรรยาย!(เรื่องย่อ)โฉนพระราชนาน ตอน สืบมรรคา

เผยแพร่โดย : KIRA Channel

เผยแพร่วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562

ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=Mfiqf3ti_cl&feature=youtu.be

สมัยรัชกาลที่ 10

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

สมัยปัจจุบันเป็นยุค IT ยุคของโลกาภิวัตน์
โลกไร้พรมแดนมีการแสดงมากมายเกิดขึ้น จากอิทธิพลของชาติต่าง ๆ
การละครไทยก็มีรูปแบบเปลี่ยนไป จากละครรำ ละครร้อง
ที่ทำเสนอเรื่องของกษัตริย์ เจ้าหญิง เจ้าชาย ที่เรียกว่า ละครจักร ๆ
วงศ์ ๆ เปลี่ยนเป็นละครเวที ละครวิทยุ ละครโทรทัศน์

ละครไทยสมัยปัจจุบัน

เรียกว่า ละครสะท้อนชีวิตและสังคม ซึ่งถ่ายทอดออกตามสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นที่นิยมเพราะสามารถเข้าถึง ประชาชนทุกกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีละครเวทีที่แสดงอย่างหรูหราตระการตาด้วยเครื่องแต่งกาย ฉากแสงสี ระบบเสียง เหมือนการแสดงบอร์ดเวย์ ของอเมริกา

กิจกรรม เรื่อง ประวัติการละครไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นจับคู่ความสำคัญของบทความที่กำหนดมาให้

เกิดละครชาตรี

บัญญัติคำว่า ระบำ รำ เต้น

พันตรีหลวงวิจิตรวาทการ

ละครที่ผู้แสดงต้องร้องเอง รำเอง

ได้รับยกย่องว่าเป็นยอดแห่งละครรำ

สมัยสุโขทัย

ละครดีกดำบรรพ์

สมัยอยุธยา

รัชกาลที่ 2

ละครปลุกใจ

บทเรียนครั้งต่อไป

ประเภทของละครไทย